

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th January, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

SPORT TIBBIYOTI: U NIMANI O'RGANADI, TARIXI, QO'LLANILISHI, METODIKASI

Akbarova Xilola Abdurasul qizi
Jo'rayeva Karomat Najmiddin qizi
Turg'unboyeva Shaxnoza Maxammadjon qizi

Rishton Abu Ali ibn Sino nomidagi
jamoat salomatligi texnikumi

Annotatsiya:

Sport tibbiyoti bu tibbiyot fanlari ixtisoslashuvining asosiy yo'nalishi bo'lib, jismoniy faoliyat va sportning odamlar salomatligiga ta'siriga qaratilgan. Shuningdek, u sport jarohatlari va patologiyalarining oldini olish va davolash bilan bog'liq jihatlar bilan shug'ullanadi.

Kalit so'zlar: jismoniy faoliyat, klinik, ilmiy, psixologiya, pedagogik, sport, jismoniy faollik, parolimpiada

Sport tibbiyoti turli sohalarda qo'llaniladi, masalan, olimpiya tayyorgarliklari, elita sportchilari, sog'liqni saqlash siyosatini ishlab chiqish va bemorlarni reabilitatsiya qilish. Keng ma'noda aytganda, sport tibbiyoti uchta toifaga bo'linadi: sportga tatbiq etiladigan asosiy, klinik va ilmiy.

Asosiy sport tibbiyoti sportning biomexanikasi, fiziologiyasi va anatomiyasi kabi jihatlar bilan shug'ullanadi. Klinik sport tibbiyoti shikastlanishlarning oldini olish, davolash va reabilitatsiya bilan shug'ullanadi. Sportga tatbiq etilgan tibbiyot va fan psixologiya yoki ovqatlanish kabi jihatlariga qaratilgan. Sport tibbiyoti ko'pincha umumiy tibbiyotda ko'p tarmoqli fan sifatida qaraladi. Buning sababi shundaki, u bemorning tibbiy va texnik jihatlarini, shuningdek, psixologik va pedagogik jihatlarini qayta ko'rib chiqishga mas'uldir.

Uning asosiy maqsadlaridan biri bemorning harakat qobiliyatini o'rganish va shu asosda o'zlarini yaxshilashga yordam beradigan jismoniy konditsionerlik shakllarini ishlab chiqishdir. Bu har ikkala faol, harakatsiz yoki noqulaylik va jarohatlar tufayli reabilitatsiya qilinishi kerak bo'lgan bemorlarda ham yuz beradi.

Jismoniy faollik, sport - bu odamlarning tabiatiga xos bo'lgan tabiiy xatti-harakatlardir. Shuning uchun, uning mavjudligi bizning turlarimizning kelib

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th January, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

chiqishiga borib taqaladi. Biroq, sportni "davolovchi" maqsadlarda ishlatilishiga oid aniq dalillar mavjud.

Jismoniy tarbiya pedagogi - bu alohida mazmunli pedagog. Uning mutaxassisligi mazmunan ham, mohiyati jihatdan ham majmuaviy bo'lib, uning ma'naviy-axloqiy, sport-pedagogik, psixologik va tibbiybiologik jihatlari uzviy bog'langan bo'lib, uzluksiz hayotiy jarayonni o'zida aks etti radi. Tibbiy-biologik bilimlar, kelajakdagi murabbiyning tibbiy-ilmiy poydevorini tashkil etadi va uni sidqidillik bilan o'zlashtirmay turib, jismoniy tarbiya jarayonini savodli tashkil etib bo'lmaydi. Bunday hollarda sport mashg'ulotlarining yuqori darajadagi yutuqlariga bo'lgan ishonch amalga oshmay keladi.

O'zbekiston Respublikasi mustaqil Davlat maqomini qo'lga kiritgach, mamlakatimizda jismoniy tarbiya va sport ishlariga alohida ahamiyat berila boshlandi. Ayni maqsadda, Prezident farmonlari, qonunlar, Vazirlar Mahkamasining qarorlari chop qilindi. Bularga oid bo'lgan, jumladan O'zbekiston Respublikasida «Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida» 14.01.1992-yil va 27.05.2000-yillarda qabul qilingan qonunlar va Prezident farmoni hamda Vazirlar Mahkamasining qarorlari asosida ushbu jarayon keng ko'lamda amalga oshirila bordi va sog'om, barkamol avlodni etishtirishda alohida ahamiyat kasb etib kelmoqda. Odamlarni, ayniqsa, yoshlarni jismoniy jihatdan va ma'naviy nuqtai nazardan mukammalashishining ulkan vazifalarini hal etish niyatida, yuqori malakali o'qituvchilar va murabbiylarni tayyorlash talab qilinadi. Jismoniy tarbiya va sport mashqlari - pedagoglarning bosh vazifalarini belgilovchi, birinchi navbatdagi sotsial-pedagogik jarayondir. Ammo mazkur jarayonning bosh nuqtasi bo'lib, faoliyati murakkab, o'ziga xos talabli, tashqi muhit bilan bog'langan inson hisoblanadi. Shunga binoan, jismoniy tarbiya va sport bilan shug'ullanuvchilarning faoliyatining samaradorligi ko'p jihatdan har bir shug'ullanuvchining faol imkoniyatlari darajasiga mos keladigan vositalar va usullar hamda uning shaxsiy xususiyatlariga bog'liq. Aynan shunday monandlikdagina mashqlarning sog'lomlashtirish samaradorligiga, sport natijalarining yuqori va turg'un bo'lishiga erishish mumkin.

Mamlakatimizda sport sohasini rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Sohaga oid bir qator qaror va farmonlar qabul qilinib, hayotga tatbiq etib kelinmoqda. Bu esa sportchilarimizning xalqaro maydonda erishayotgan yutuqlarida muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th January, 2023

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Xususan, Prezidentimizning 2018 yil 5 martdagi “Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora tadbirlari to‘g‘risida”gi farmoni bu borada yana bir muhim qadam bo‘ldi.

O‘zbekiston Milliy Olimpiya qo‘mitasi qoshidagi Respublika sport tibbiyoti ilmiy-amaliy markazi tomonidan ham mazkur farmonda belgilangan vazifalar ijrosi yuzasidan bir qator chora-tadbirlar amalga oshirib kelinmoqda.

Shuningdek, markaz tomonidan davlatimiz rahbarining 2017 yil 9 martdagi “O‘zbekiston sportchilarini 2020 yil Tokio shahrida bo‘lib o‘tadigan XXXII yozgi Olimpiya va XVI Paraolimpiya o‘yinlariga tayyorgarlik ko‘rish to‘g‘risida”gi qarorining ijrosini ta‘minlash yuzasidan amaliy ishlar boshlab yuborilgan.

Ta‘kidlash joizki, sportchilarimiz erishayotgan muvaffaqiyatlarda O‘zbekiston Milliy Olimpiya qo‘mitasi qoshidagi Respublika sport tibbiyoti ilmiy-amaliy markazining ham muhim o‘rni bor. Shu maqsadda markaz tomonidan sport tibbiyotining ilg‘or yutuqlarini o‘rganib, amaliyotga tatbiq etish borasida keng ko‘lamli ishlar amalga oshirilib kelinmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. <https://uz.warbletoncouncil.org/medicina-del-deporte-2154>
2. <https://kun.uz/uz/26950325>
3. B. M. Saidov. Sport tibbiyoti. -T .: «Fan va texnologiya», 2013

